

FELIX LANDABURU MADARIA
(1886-1918)

Bilbo, 1986-I-31

Jose Antonio Arana Martija

Bilbotar honen jaiotzaren mendeurrenean ba du Euskaltzaindiak zer ospatu, berak eragindako Akademia honi atseginez emango zion etxe berri honetan. Landaburu jauna izan zen 1918an, Urtarrilaren 25ean, Kosme Elgezabal durangarrarekin batera, Bizkaiko Diputazioari Euskararen Akademia bat sortzea proposatu ziona. Eta gizon honen itzala eskerrenez beterik gaur eta hemen gogoratzean, badugu lekuko bere irudia, Angel Larroque Echebarria (1874-1961) pintatzaileak egindako oleoa, Begoña Landaburu Azkue andreak, Felix Landabururen alabak, Euskaltzaindiari egoitza berri honetan jartzeko ematen diona. Lehendabizi, bada, emailari gure Erakundearen eskerrik beroena, betirako izango baita hemen eta gure artean bizirik zure aitaren gogoramena.

Felix Landaburu Madaria Bilbon jaio zen 1886an, Tenderia kalean. Handik hurbil zegoen Azkueren Euskaldun Biltokian egin zituen bere lehen ikasketak, euskara gure Azkuerekin landuz. Hamalau urte zituelarik Sabino Arana eta Goiri-rekin topo egin zuen eta berehala hasi zen abertzale giro batetan lanak eta eginkizunak betetzen. 1901ean, gure hamabost urteko gazteak, *Lauburu* aldizkaria sortu zuen, multikopiaz inprimaturik banantzen zena. "Euzko Gaztedija" taldearen sortzaile izan zen 1902an, gero "Juventud Vasca" izatera iritsiko zen erakunde benetan langilea. Garai hartan Sabino Aranak sortutako *La Patria* eta gero *Patria* aldizkarietan parte hartu zuen Landaburu jaunak E. G. edo "Gregorio de Madaria" ezizenarekin. 1907an sortua izan zen *Jel* aldizkarian idatzi zuen gero "Laumaiki" izenordearekin. Bilboko Patronatoan zegoen Literatur Akademian ere partaide zen.

Lumatik ekintzetara igaro zen Landaburu jauna, ezkondu ondoren, 1916an. Euzko Alderdi Jeltzaileak Diputaziorako hautagai izendatu zuen Felix Landaburu urte horretako hauteskundeetan Markinako herrialdetik. Azkueren laguntzaren bila jo zuen orduan aspaldiko ikasleak eta 1917.eko Martxoaren lehen egunetan, gurutzatutako gutunetan azaltzen denez, esku zabalez lagundu zion Azkue jaunak. Martxoaren hamaikan Bizkaiko Diputatua aukeratu zuten markinarrek Landaburu jauna. Urte beteko

bizitza geratzen zaio gure diputatuari eta harrigarria da benetan berak burutu zuen lana. Kultur Batzordea sortu zuen Diputazioan 1917ko Maiatzean eta Oñatiko Biltzarra antolatzeko berak eman zituen lehen urratsak. Euskal Kultur Batzordearen buru zelarik 1918rako hitzaldi sorta bat antolatu zuen Landaburuk, tartean Azkuek Euskal musikaz eman zituenak zirelarik, hots, 1918.eko Urtarrileran eta Otsailean. Azkueren eraginez, behar bada, Euskaltzaindia sortzeko proposamena egin zuen, esan dugunez, egun haietan, eta tamalez ezin izan zuen proiektu hau burututa ikusi, Oñatiko Biltzarra izan orduko hil baitzen. Bere haurtzaroko egunak gogoratuz, Bilboko haurren euskalduntzearekin ere arduratu zen: hor dugu lekuko *Euzkadi* egunkarian 1918.eko Maiatzaren 18an idatzi zuen lana: *De la enseñanza primaria*.

Hogeitamabi urte zituelarik hil zen Felix Landaburu Madaria 1918.eko Abuztuaren 4an. Beste aipamen batzuen artean, nekrologia eder bat eskaini zion *Euzkadin* Kirikiñok.

Landabururen ezkontza aipatu dut lehen. Azkueren loba batekin ezkondu zen 1916.eko Maiatzaren 25ean, Teresa Azkue Gorostizaga andreakin (1889-1973). Azkueren artxiboan hainbat gutun gordetzen dira loba honekin izandakoak, Toursen 1904an zegoelarik hasita. “Teresiminak” —hau zen Azkuek ematen zion izena— zera idatzi zion osabari 1915.eko Abuztuaren 4an (etzekien orduan ezkongaiak hiru urte barru egun berean hilko zela senarra): “... desde hace poco tengo relaciones con Félix Landaburu... El me ha hablado mucho y muy bien de usted”. Eta senarra hil ondoren, Euskaltzaindiaren aipamen samur bat egiten dio Azkue osabari, 1919.eko Irailaren 28an idatzitako gutunean: “Desde que quedó constituida *nuestra* Academia...” Gure erakundearekin hain loturik zeuden senar-emazte haueetatik sortu ziren hemen gurekin daukagun Begoña eta Peli Landaburu Azkue, oraintsu 1985.eko Abenduaren 20an joan zaigun josulaguna.

Euskaltzaindiaren aldetik eta euskalzale eta euskaldun guztien aldetik merezi zuen Felix Landaburu Madariak gorespen hau. Eta hala eginenez ordaindu diogu, gaurkoz, gure zorra. Gera bedi hemen betirako bere irudia eta gure bihotzetan begirune eta eskerrona.